

Jean Monnet: jednocząca siła, dzięki której powstała Unia Europejska

Jean Monnet 1888 - 1979

Jean Monnet, francuski doradca ds. gospodarczych i politycznych, poświęcił swoje życie sprawie integracji europejskiej. To on zainspirował prace nad planem Schumana, który był zapowiedzią integracji zachodnioeuropejskiego przemysłu ciężkiego.

Jean Monnet pochodził z regionu Cognac we Francji. Po opuszczeniu szkoły w wieku 16 lat podróżował po świecie, pracując jako handlarz koniakami, a później także jako bankier. Podczas obydwu wojen światowych zajmował wysokie stanowiska związane z koordynacją produkcji przemysłowej we Francji i Wielkiej Brytanii.

Jako jeden z najważniejszych doradców francuskiego rządu był głównym pomysłodawcą słynnej deklaracji Schumana z 9 maja 1950 r., która doprowadziła do utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali uważanej za załóżkę Unii Europejskiej.

W latach 1952–1955 stanął jako pierwszy na czele organu wykonawczego Wspólnoty.

Młodość

Jean Omer Marie Gabriel Monnet urodził się 9 listopada 1888 r. w miejscowości Cognac we Francji. Gdy w wieku 16 lat ukończył szkołę, jego ojciec uświadomił sobie, że jego nadzwyczajne umiejętności interpersonalne wskazują, że doskonale poradziłby sobie w handlu międzynarodowym. Dlatego wysłał go do Londynu, aby pracował w rodzinnej firmie zajmującej się handlem koniakami. Jak się okazało, ojciec Jeana Monneta miał rację. Dzięki wcześnie zdobytemu doświadczeniu Monnet stał się poważanym przedsiębiorcą, osiągającym sukcesy w handlu na całym świecie.

I wojna światowa

W 1914 r. z powodu złego stanu zdrowia nie został przyjęty do wojska. Aby móc w inny sposób przysłużyć się swojemu krajowi, skontaktował się z francuskim rządem i zaproponował plan lepszego koordynowania zasobów wojennych z Wielką Brytanią. Wniosek ten został przyjęty i francuski prezydent mianował Jeana Monneta pośrednikiem ds. gospodarczych pomiędzy Francją a jej sojusznikami.

Z uwagi na zdolności zawodowe, którymi wykazał się w trakcie wojny, w wieku 31 lat został mianowany zastępcą sekretarza generalnego Ligi Narodów tuż po jej utworzeniu w 1919 r. Po śmierci ojca w 1923 r. Jean Monnet powrócił do Cognac i wyprowadził z kłopotów podupadającą rodzinną firmę. W kolejnych latach ze względu na swoje doświadczenie w zakresie finansów międzynarodowych zaangażował się w reformę systemów finansowych różnych wschodnioeuropejskich państw, takich jak Rumunia czy Polska. Doradzał także chińskiemu rządowi przy reorganizacji sieci kolei i współpracował przy otwieraniu banku w San Francisco.

II wojna światowa

Gdy wybuchła II wojna światowa, Monnet ponownie zaangażował się w służbę krajowi i został przewodniczącym francusko-brytyjskiego komitetu, który miał się zajmować koordynacją potencjału produkcyjnego obu tych krajów. Jean Monnet przekonał brytyjskich i francuskich przywódców, Winstona Churchilla i

Charles'a de Gaulle'a, do zawarcia ścisłej unii politycznej obu państw w celu pokonania nazizmu, ale w ostatniej chwili plan ten upadł.

Plan Monneta

Później Monnet zaoferował swoje usługi rządowi brytyjskiemu, który wysłał go do Stanów Zjednoczonych, aby nadzorował zakup dostaw wojennych. Ponieważ wywarł duże wrażenie na prezydencie Stanów Zjednoczonych Franklinie Delano Rooseveltcie, szybko został jednym z jego zaufanych doradców i namawiał go do zwiększania możliwości produkcyjnych sektora zbrojeniowego USA, jeszcze zanim kraj ten przystąpił do wojny.

Jean Monnet uruchamia pierwszą produkcję stali w ramach Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

W 1943 r. Jean Monnet został członkiem Francuskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, czyli de facto francuskiego rządu na uchodźstwie w Algierii. W tym okresie po raz pierwszy jasno określił swoją wizję dotyczącą zawiązania w Europie unii w celu przywrócenia i utrzymania pokoju. W trakcie posiedzenia komitetu w dniu 5 sierpnia 1943 r. Monnet stwierdził, że: „Nie będzie nigdy pokoju w Europie, jeśli państwa zostaną zrekonstruowane na bazie narodowej suwerenności... Kraje Europy są za małe, aby zagwarantować swojej ludności niezbędny dobrobyt i postęp społeczny. Kraje europejskie muszą się ukonstytuować w postaci federacji...”. W 1944 r. Jean Monnet podjął się zrealizowania planu modernizacji i rozwoju gospodarki Francji, który miał na celu jej ożywienie i odbudowę kraju po wojnie.

Deklaracja Schumana

Po tym jak jego plan przyjęto i rozpoczęto jego realizację, Jean Monnet zaczął sobie jednak uświadamiać, że rekonstrukcja Europy i jej integracja nie przebiega ani tak szybko, jak to sobie wyobrażał, ani w sposób, który uważałby za słuszny. W obliczu narastających międzynarodowych napięć Monnet zrozumiał, że nadszedł najwyższy czas, aby poczynić rzeczywiste kroki ku zjednoczeniu Europy. Wraz ze swoimi współpracownikami rozpoczął prace nad ideą Wspólnoty Europejskiej. W dniu 9 maja 1950 r. Robert Schuman, minister spraw zagranicznych Francji, wygłosił tak zwaną deklarację Schumana w imieniu francuskiego rządu. Pomysłodawcą i twórcą deklaracji był Jean Monnet, który zaproponował również podporządkowanie całej niemiecko-francuskiej produkcji węgla i stali jednej instytucji, tak zwanej Wysokiej Władzy. Pomysł ten wynikał z założenia, że jeżeli produkcja tych surowców będzie współdzielona przez dwa najpotężniejsze kraje na kontynencie, zapobiegnie to wojnom w przyszłości. Reakcja rządów Niemiec, Włoch, Holandii, Belgii i Luksemburga na tę propozycję była pozytywna, a sama deklaracja stała się podstawą Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, która później przekształciła się w Europejską Wspólnotę Gospodarczą, a następnie w Unię Europejską.

Po porażce w 1954 r. inicjatywy zmierzającej do utworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej Monnet założył Komitet dla Zjednoczenia Państw Europy. Zadaniem komitetu miało być ożywienie ducha integracji europejskiej. Stał się on jednym z głównych motorów zmian w dziedzinie integracji, takich jak ustanowienie wspólnego rynku, europejskiego systemu walutowego, szczytów Rady Europejskiej i wprowadzenie powszechnych wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Mimo że ukończył formalną edukację w wieku 16 lat i wbrew wszystkim trudnościom, Jean Monnet stał się człowiekiem, który w swoim życiu miał do odegrania wiele ról: przedsiębiorcy prowadzącego interesy na międzynarodową skalę, finansisty, dyplomaty i męża stanu. Nigdy jednak nie został wybrany na stanowisko w administracji publicznej i dlatego nigdy nie miał formalnej władzy politycznej, która umożliwiłaby mu wprowadzenie swoich poglądów w życie. Dzięki swojej umiejętności argumentacji i darowi przekonywania udało mu się jednak namówić europejskich przywódców do tego, aby działali na rzecz wspólnych interesów i dostrzegli korzyści płynące ze współpracy.